

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Hai, ngày 23/03/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 378: Tùy duyên tiêu nghiệp cũ

Hằng ngày, chúng ta có đang tùy duyên tiêu trừ nghiệp cũ, hay thực chất vẫn đang tạo thêm nghiệp mới? Chúng ta cần nhận thức rõ ràng rằng mọi thuận cảnh hay nghịch cảnh đều tuân theo quy luật nhân trước quả sau; không có việc gì là ngẫu nhiên, tất cả đều hình thành từ nhân duyên trước đó. Khi hiểu thấu điều này, chúng ta mới có thể tự mình tùy theo từng sự việc mà tiêu trừ nghiệp cũ của bản thân. Hòa Thượng dạy rằng chúng ta cũng trả nợ nghiệp, nhưng nếu trả với tâm thế chẳng vui lòng thì không thể xóa sạch được. Chỉ khi nào chúng ta hoan hỉ trả nghiệp thì nợ mới thực sự hết.

Từ đây, chúng ta nhận thấy bản thân mỗi ngày vẫn đang tạo nghiệp mới chứ chưa hề tùy duyên tiêu nghiệp cũ. Bởi khi đối mặt với khó khăn, chướng ngại, chúng ta thường có thái độ phản kháng chứ chưa thể vui vẻ chấp nhận. Thời điểm Vua Tỳ Lưu Ly kéo quân tàn sát dòng họ Thích, Đức Phật thấu suốt nhân quả của việc này nên Ngài không hề có ý niệm đòi đầu, cũng không để đồ chúng của mình phản kháng. Lúc đó, Ngài chỉ khuyên gia tộc nên lánh đi. Đa phần chúng sanh do không nhìn thấu nhân quả nên luôn thắc mắc vì sao mình làm nhiều việc thiện mà vẫn gặp chướng ngại, khó khăn và bệnh khổ.

Ngài Quảng Hóa có một câu khiến chúng ta phải thức tỉnh: “*Nghiệp nặng mà báo nhẹ*”. Trải qua nhiều đời kiếp và ngay cả đời này, chúng ta đã tạo nghiệp rất nặng, nên những báo chướng đến hiện tại thực sự là rất nhẹ so với những gì ta đã gây ra. Hãy quán sát kỹ để thấy rõ ràng chúng ta đang nhận quả báo quá nhẹ. Có những đứa trẻ mới 14 tuổi nhưng đã phải ở bệnh viện hơn 12 năm; có trẻ không được phép hít thở khí trời tự nhiên vì sẽ bị nhiễm khuẩn ngay lập tức. Nếu hỏi ước mơ của cháu là gì, cháu chỉ mong được hít thở khí trời một cách bình thường. Cho nên xét lại, chúng ta thấy đúng như lời Ngài Quảng Hóa đã dạy.

Trước khi xuất gia, Ngài vốn là một vị tướng; hễ đóng quân ở đâu thì xung quanh vùng đó không còn bóng dáng con gà nào, vì mỗi ngày Ngài đều ăn một

con. Sau khi đi tu, Ngài nổi tiếng trong giới tu hành là một pháp sư trì giới tinh nghiêm. Vậy mà một hôm vào nhà tắm, gà vịt từ đâu bay ra va vào Ngài, khiến Ngài ngã gãy xương đùi, từ đó phải tàn tật ngồi xe lăn. Ngài đã nói một câu: “*Nghiệp nặng nhưng báo nhẹ*”. Vì thế, những bệnh khổ đến với chúng ta hiện nay thực sự vẫn chưa là gì cả.

Có lần Hòa Thượng Tịnh Không từng dạy rằng, oan gia trái chủ thực tế còn từ bi hơn chính bản thân chúng ta. Trong các đời quá khứ và ngay cả hiện tại, chúng ta từng ra tay sát hại hoặc khiến người khác lâm vào cảnh sống dở chết dở. Chỉ riêng chuyện yêu đương thôi, chúng ta cũng đã làm biết bao người phải đau khổ, thậm chí có người vì mình mà đánh mất mạng sống. Những bệnh tật và chướng ngại mà ta đang gánh chịu thực ra vẫn còn nhẹ so với những tội lỗi ta đã gây ra; bởi lẽ oan gia trái chủ vẫn đang tạo điều kiện cho chúng ta có thời gian tu hành, làm các việc hy sinh, phụng sự cộng đồng và xã hội để tích công bồi đức.

Thế nhưng, họ cứ kiên trì chờ đợi hằng ngày mà chúng ta vẫn chưa chịu quay đầu, chưa thực sự nỗ lực. Chờ đợi mãi không thấy chuyển biến, họ mới tìm cách đến để đòi nợ chúng ta. Trước đây, Hòa Thượng cũng nhắc nhở rằng, khi có cơ hội thực hiện những việc thiện lành giúp ích cho cộng đồng và xã hội, đó chính là một thắng duyên. Nếu chúng ta không nhận ra đây là một cơ hội may mắn, chúng ta sẽ chỉ làm việc một cách hời hợt mà thôi.

Hòa Thượng dạy rằng: “*Người ở thế gian mỗi niệm đều nghĩ đến lợi ích của chính mình nên khi bị người khác ức hiếp thì liền phản kháng. Phật pháp thì không như vậy, vĩnh viễn là nhường, không đấu tranh, không phản kháng. Cho nên Phật pháp ở thời đại này, người ta không tiếp nhận.*” Con người ngày nay thường không chịu nhường nhịn mà chỉ muốn tranh giành, vì thế họ khó lòng tiếp nhận Phật pháp. Trong Phật pháp, vì thấu suốt được nhân duyên quả báo của sự việc và hiểu rõ nhân quả ba đời nên mới chọn cách nhường nhịn. Nếu không có duyên, sự việc chẳng bao giờ đến; một khi đã có duyên, dù có trốn chạy tận đâu cũng không thể thoát được. Mọi thuận cảnh, duyên lành hay nghịch cảnh, duyên ác đều do chính bản thân chúng ta tạo ra.

Do đó, khi nghịch cảnh và chướng ngại ập đến, người học Phật chọn cách không phản kháng, không tranh giành mà tùy thuận nhường nhịn. Sự nhường nhịn này không phải vô cớ, mà xuất phát từ trí tuệ nhìn thấu thực tại. Khi người khác

tranh giành với mình, nghĩa là đôi bên đã có nhân duyên từ trước; nếu họ tranh mà mình cũng tranh lại thì chính mình đã phạm vào tội cưỡng đoạt. Đừng lầm tưởng rằng đồ của mình thì mình giành lại là hợp lý. Xét theo lẽ đời thì có vẻ đúng, nhưng xét theo luật nhân quả, hành động giành giật đó khiến ta phạm tội tương tự như họ. Chỉ người hiểu sâu nhân quả mới thấu triệt được đạo lý này. Những ai không tin nhân quả sẽ khó lòng chấp nhận, đó là lý do vì sao Phật pháp ở thời đại này rất khó để mọi người đón nhận. Họ thường cho rằng học Phật là chịu lỗ, là chịu thiệt thòi.

Hòa Thượng dạy rằng: ***“Thích Ca Mâu Ni Phật năm xưa khi Ngài còn tại thế, ngay đến gia tộc của Ngài bị hủy diệt, Ngài cũng không có một ý niệm chống lại. Việc làm này, người thế gian không có cách gì lý giải được nguyên nhân.”*** Riêng tăng đoàn của Đức Phật thời đó có 1250 vị Tỳ Kheo, đa phần đều đắc thần thông của bậc A La Hán, có khả năng dời non lấp biển, vậy mà tuyệt nhiên không một ai thi triển thần thông để can thiệp. Ngày nay, có những người chẳng hề có thần thông nhưng lại giả danh, dùng vài trò yêu ma quỷ quái để lừa gạt tiền bạc của thiên hạ. Đó chính là hạng người hoàn toàn không thấu hiểu nhân quả.

Chúng ta thường được dạy rằng: ***“Một bữa ăn một ngụm nước đều do tiền định”*** – nghĩa là mọi sự đãi ngộ dù thuận hay nghịch đều do nhân quả định đoạt, không một vị thần linh hay ai đó có thể can thiệp hoặc ban phát thiên vị. Đừng bao giờ thắc mắc rằng vì sao mình làm bao nhiêu việc thiện mà vẫn chịu khổ, còn người kia chỉ ngồi yên mà lại tự tại an vui. Đó chính là ý niệm oán trời trách người. Do đó, người phạm phu không hiểu vì sao Đức Thích Ca Mâu Ni lại không có ý niệm hay hành động bảo vệ gia tộc khi họ bị sát hại. Hòa Thượng giảng: ***“Đây là đại từ đại bi của Phật. Ngài đã làm ra thị hiện như vậy để chúng ta thấu hiểu được sự thật của nhân quả. Tại vì sao Ngài không phản kháng? Vì người thấu hiểu nhân quả biết rõ rằng nếu phản kháng thì oan oan tương báo không bao giờ cùng tận.”***

Những năm qua, trên bình diện quốc tế, nhiều quốc gia trên thế giới phải bày tỏ lòng kính phục nước ta; bởi lẽ chúng ta đã biết khép lại quá khứ để mở ra một tương lai hạnh phúc cho chính mình và cho người khác. Rõ ràng, khi biết gác lại quá khứ thì tương lai chắc chắn sẽ mở ra một con đường xán lạn. Nếu cứ mãi ôm

giữ hận thù thì oan oan tương báo biết bao giờ mới dứt, chỉ khiến bản thân thêm phần đau khổ. Ngay trong cuộc sống thực tại, chỉ cần chúng ta chịu khó quan sát một chút là đã có thể thấu hiểu được đạo lý này.

Hòa Thượng dạy rằng: ***“Người chân thật thông đạt Phật pháp thì cho dù bị người khác lừa gạt, hủy báng, hãm hại, họ nhất định không có một chút ý niệm báo thù bởi họ biết rằng việc họ gặp sự việc này đều là do nhân trước đã tạo và hiện tại phải nhận lấy quả báo. Chúng ta hiểu nhân quả tường tận thì chúng ta sẽ để tất cả tùy thuận, không cưỡng cầu, cũng không trốn tránh.”***

Tuy nhiên, chúng ta thường chỉ thấu hiểu điều này trong chốc lát rồi lại lãng quên. Chúng ta chưa đủ độ thâm thấu để chuyển hóa chân lý ấy thành khởi tâm động niệm, thành thế giới quan và cái nhìn xuyên suốt của chính mình. Do đó, hằng ngày chúng ta vẫn tiếp tục tạo thêm nghiệp mới mà không chịu tùy duyên tiêu trừ nghiệp cũ. Câu nói ***“Nghiệp tận tình không ta về nơi ấy”*** ngụ ý rằng nếu nghiệp chưa tận, nợ nần chưa trả xong thì chúng ta vẫn phải ở lại đây để đền trả, chẳng thể nào thoát ly. Đã có rất nhiều câu chuyện minh chứng cho điều này.

Chẳng hạn, có gia đình người con hiếu thảo, ngoan ngoãn, làm ra tiền của thì lại yếu mệnh, trong khi những đứa con bất hiếu, phá phách thì lại sống khỏe mạnh. Vì sao lại như vậy? Bởi đứa trẻ ngoan ấy đến để trả nợ cho cha mẹ, trả xong thì ra đi; còn những đứa trẻ bất hiếu, phá gia chi tử là đến để đòi nợ. Người thế gian thường không thấu hiểu được lẽ này. Trong Kinh Nhân Quả có câu: ***“Muốn biết nhân đời trước nhìn vào quả hiện tại. Muốn biết quả tương lai, xét nhân gieo hiện tại.”*** Nếu chúng ta sinh ra với thân tướng khiếm khuyết trong một gia đình nghèo khó, ấy là do nhân đời trước gieo trồng không khéo tu. Còn muốn biết tương lai mình ra sao, hãy nhìn vào hành động hiện tại: chúng ta đang tạo ra lợi ích hay đang gây hại cho cộng đồng và xã hội.

Hòa Thượng nói: ***“Khi chúng ta thấu hiểu chân tướng sự thật này rồi, chúng ta có dám đắc tội với một ai đó không? Một người nào đó nhục mạ ta, hủy báng ta, hãm hại ta, ta có dám dùng thái độ giống như họ để đối đãi lại không?”*** Người tùy tiện đắc tội một ai đó là do họ không thấu hiểu nhân quả. Nếu thấu hiểu, chúng ta sẽ không dám bởi nếu làm, chúng ta sẽ chuốc lấy nhân quả như họ vậy. Hòa Thượng cũng từng nói rằng người ta dám làm càn làm quấy như vậy là do họ đi con đường sanh tử luân hồi. Đừng hiểu lầm rằng đó là hành

động của người có tài, có năng lực! Chúng ta đi con đường Phật đạo nên không dám làm. Đây là sự hiểu rõ chứ không phải là sự yếu hèn.

Hòa Thượng dạy rằng: ***“Chúng ta quán sát thì thấu hiểu tại vì sao họ không đến nhục mạ, hãm hại lại người đang nhắm đến chính họ? Khẳng định rằng trong đời quá khứ, họ đã dùng thủ đoạn như vậy đối với người ta. Người chân thật học Phật thấu hiểu chân tướng sự thật này sẽ không có tâm oán hận, tâm báo thù, nhờ đó, đã tùy duyên tiêu nghiệp cũ. Nghiệp cũ đã tiêu rồi, tương lai gặp nhau, nhất định sẽ trở thành bạn tốt.”*** Thực tế cho thấy, chẳng cần chờ đến kiếp sau, nhiều gia đình đang trên bờ vực tan vỡ tưởng chừng không thể cứu vãn, nhưng nhờ tiếp cận được Văn hóa Truyền thống mà họ đã hóa giải được hận thù và tìm lại hạnh phúc.

Trong cuộc sống hằng ngày, chúng ta đối mặt với vô vàn cảnh duyên, thuận lợi thì ít mà trướng ngại thì nhiều. Tuy nhiên, đó chính là cơ hội để tiêu trừ nghiệp cũ; bởi nếu không có những duyên này, chúng ta biết tìm đâu ra nơi để tiêu nghiệp? Có những người ban đầu gây khó khăn cho ta, nhưng sau một thời gian, họ lại thay tâm đổi ý, trở thành người hộ pháp hỗ trợ ta hết lòng. Điều này minh chứng rằng nghiệp cũ đã tan, thiện duyên bắt đầu kết nối. Chẳng phải như vậy sẽ tốt đẹp hơn sao? Nếu chúng ta chọn cách đối đầu hay báo thù, cái vòng oan oan tương báo sẽ chẳng bao giờ kết thúc.

Hòa Thượng giảng: ***“Cho nên ở nơi nhà Phật, phải biết được rằng tùy theo nghịch cảnh, tùy theo ác duyên là để giúp mình tiêu nghiệp cũ. Thế nhưng, tùy theo thuận cảnh, thuận duyên nhưng không tạo nghiệp mới. Bạn học Phật rồi mà không thông đạt Phật pháp, tùy theo thuận cảnh, thuận duyên mà khởi ý niệm tham thì bạn đã tạo ra nghiệp mới, còn tùy theo nghịch cảnh, ác duyên mà khởi tâm sân hận thì bạn trong bất tri bất giác cũng đã tạo ra nghiệp”***.

Đa số chúng ta khi ở trong thuận cảnh thường vô tình tạo thêm nghiệp mới mà không hề hay biết vì thiếu người nhắc nhở để phản tỉnh. Chẳng hạn, từ một đạo tràng nhỏ nay có được đạo tràng to lớn, người ta lại lầm tưởng đó là do Phật ban cho mà nảy sinh tâm tự mãn. Vì vậy, ta phải tự quán chiếu xem trong cảnh thuận có khởi tâm tham hay không. Không tham mới thực sự là có công phu tu tập. Nếu niệm Phật 8 tiếng hay 12 tiếng mỗi ngày mà trước sự thuận lợi vẫn khởi

tâm tham, thì đó chưa phải là công phu chân chính; khi cái chết cận kề, họ vẫn phải đọa lạc theo nghiệp lực của mình.

Trong thuận cảnh, tâm tham rất khó nhận diện; trái lại, trong nghịch cảnh, tâm sân hận dễ bị phát hiện hơn. Vì thế, cảnh nghịch đôi khi lại là duyên tu tốt hơn vì giúp ta dễ dàng phản tỉnh, còn thuận cảnh dễ khiến ta lơ là, mất cảnh giác. Người lâm bệnh nặng sắp qua đời thường biết lo sợ mà gấp rút niệm Phật, tích công bồi đức để có chút tư lương về với Phật hoặc sinh về cõi lành. Bản thân tôi từ lâu đã luôn tâm niệm: việc gì cần làm phải làm ngay, không bao giờ trễ nải vì sợ vô thường ập đến không kịp trở tay. Nếu ai ở thế gian này cũng biết hành động ngay lập tức thì sẽ mang lại lợi ích cho biết bao người; chính sự chần chừ đã khiến nhiều việc dở dang sau khi họ ra đi. Chỉ cần có ý tưởng thiện lành và đem hết năng lực ra thực hiện là đủ. Nếu ngay cả ý tưởng cũng không có thì chẳng thể làm được gì. Tôi có nhiều tâm nguyện chưa kịp hoàn thành trong đời này cũng không sao, đời sau có người tiếp nối làm được là điều quá tốt đẹp.

Bài học hôm nay, Hòa Thượng dạy chúng ta cách tùy duyên tiêu nghiệp cũ; dù trong thuận cảnh hay nghịch cảnh đều nhất quyết không tạo thêm nghiệp mới. Thuận cảnh không khởi tâm tham, nghịch cảnh không nảy tâm sân./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!